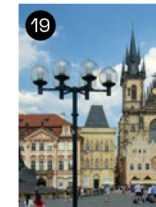
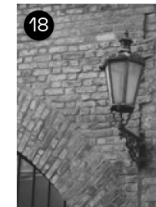
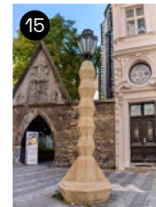
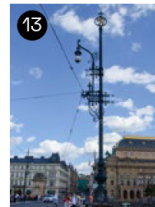
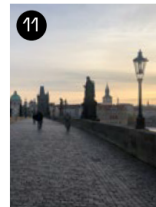

Nenechte
si ujít výstavu
**300 let od oleje
k LED!**
20. 10. – 15. 11. 2023
Mariánské nám.
Praha 1

**TECHNOLOGIE
HLAVNÍHO MĚSTA
PRAHY**

300 let od oleje k LED

Po stopách pražského světla

Historie veřejného osvětlení v Praze sahá až do roku 1723. Na Královské cestě, od Pražské brány až k Pražskému hradu, bylo tehdy rozmístěno prvních 120 olejových luceren. Od roku 1847 je postupně nahrazovaly plynové lampy. Na konci 19. století již Praha stála na počátku éry elektrického osvětlování.

Dnešní soustava veřejného osvětlení má víc než 140 tisíc světelných míst a prochází další modernizací. Olejovou lucernu dnes už v ulicích nenajdete, přesto má Praha řadu historických stožárů a architektonických unikátů, které stojí za to objevit.

Vydala společnost Technologie hlavního města Prahy u příležitosti 300. výročí veřejného osvětlení Prahy.

1. Osmiramenný kandelábr na Hradčanech

Mohutný secesní kandelábr zdobený motivy ženských postav, dračků a rostlin a na špičce postavou symbolizující Prahu. Je 8,5 metru vysoký, váží 5 tun. Najdete ho uprostřed Hradčanského náměstí naproti vstupu do Pražského hradu. Druhý takový pak nedaleko odtud v Loretánské ulici. Jsou dílem architekta Aleše Linsbauera a sochaře Eduarda Veselého. Na plyn svítily do roku 1985. Posléze byly elektrifikovány a v letech 2006–2012 převedeny zpět na plyn.

2. Sisaloidy na Malostranském náměstí

Dva původní stožáry s obloukovou lampou Františka Křížíka se spouštěcím zařízením, tzv. sisaloidy, z konce 19. století. Hlavice svítidla byla vyklápěcí, aby bylo možno lampu spouštět dolů k údržbě. Stožáry najdete v horní části náměstí po stranách morového Sloupu Nejsvětější Trojice.

3. Čtyřramenný kandelábr na Dražického náměstí

Poslední ze tří dochovaných kandelábrů. Pochází ze stejné doby a od stejných autorů jako předchozí (viz 1). Po rekonstrukci a převodu zpět na zemní plyn byl znovu zprovozněn v roce 2014.

4. Historické stožáry v Letenské ulici

Stožár typu Tržiště (podle původního umístění na malostranském trhu) navrhli v roce 1862 architekt Linsbauer a sochař Veselý. Původně plynové lampy jsou nyní osazeny sodíkovými nebo halogenidovými výbojkami. V horní části stožárů jsou opěry pro původní žebříky.

5. Lucerna u kašny v ulici Pod Bruskou

Lucerna na kamenném sloupu je součástí zákoutí s výklenkovou kašnou z přelomu 19. a 20. století. Původní podobu místu vrátila celková rekultivace v roce 2007.

6. Plynové stožáry s lucernami na Kosárkové nábřeží

Repliky plynových lamp z roku 1904 včetně stožárků s opěrami pro žebřík lampáře.

7. Secesní stožáry na Čechově mostě

Nejkratší a nejdobnější most v Praze z roku 1908 osvětluje 12 dvojramenných stožárů. Patice stožárů zdobí beraní hlavy, znak Prahy a alegorie řemesel spojených s Vltavou – vorař a nosiči vody. Sloupy vysoké 17,5 m zakončují železné lucerny, na nichž stojí sochy symbolizující vítězství, tzv. Viktorie. Mostní oblouky jsou při slavnostních příležitostech osvětleny stovkami světelných zdrojů.

8. Svítilny na stožárech Mánesova mostu

Původně Most arcivévodny Františka Ferdinanda. V době svého vzniku v roce 1914 získal speciální osvětlení v podobě zasklených luceren umístěných na mohutných sloupech.

9. Stožár typ Dům umělců na náměstí Jana Palacha

Litínové stožáry z roku 1903 se zdobenými rameny v podobě stylizovaných listů, původně s Křížíkovou elektrickou obloukovou lampou. Nyní jsou svítidla osazena vysokotlakými sodíkovými výbojkami.

10. Skvostné kandelábrы na náměstí Jana Palacha

Průčelí budovy Rudolfiny zdobí dvojice kandelábrů, které jsou nejvyšší v Praze a zároveň mají nejvíce luceren. Navrhl je významný architekt Josef Fanta stejně jako kandelábrы před Národním divadlem.

11. Plynové lucerny na Karlově mostě

Karlův most je jediný na světě osvětlený plynem. V Praze byly první plynové lucerny slavnostně rozsvíceny v roce 1847 a provoz posledních byl ukončen v roce 1985. Na most a přilehlé Křížovnické náměstí se plynové lampy vrátily v roce 2010, v současnosti je jich tady 46.

12. Stožáry, tzv. choboty na Smetanově nábřeží

Nové veřejné osvětlení na nábřeží a Národní třídě bylo postaveno v roce 1983 při příležitosti znovuootevření Národního divadla. Upravené sériové stožáry, tzv. choboty, mají atypické výložníky a svítidla s opletenými koulemi podle návrhu ing. arch. J. Pulkrábka.

13. Atypické stožáry na mostě Legii

Kamenný most otevřený v roce 1901 osvětlují bronzové kandelábrы s reliéfy vodních řemesel a rostlin z dílny sochaře Gustava Zouly, špičce zdobí zlatený lev v kruhové obruči. Kamenné lampy osvětlují i schodiště z mostu na Střelecký ostrov.

14. Stožáry, tzv. „choboty“ na Národní třídě (viz 12)

15. Světový unikát na Jungmannově náměstí

Kubistická lampa architekta Emila Králíčka, který ji vytvořil v roce 1912 jako součást Adamovy lékárny na Václavském náměstí. Lampu najdete v rohu Jungmannova náměstí nedaleko restaurace U Pinkasů. Základnu z umělého kamene tvoří na sebe postavené komolé jehlany. Kubistický tvar má i lucerna z kovu a skla. Netradiční součástí lampy je kamenné sedátko.

16. Atypické osvětlení ulice Na Příkopě

Stožáry s výložníky a svítilny v podobě čtyř koulí vznikly podle návrhu architekta Michala Flašara a výtvarníka Jaroslava Landíka vytvořeného po roce 1983 původně pro Malostranské náměstí a náměstí primátora Vacka, nyní Mariánské náměstí.

17. Dvojramenné stožáry na Náměstí Republiky

Stožáry z roku 1903 s elektrickou, původně Křížíkovou obloukovou lampou. Ramena stožárů jsou bohatě zdobena stylizovanými listy, koule jsou opleteny měděným drátem. Lampy jsou dnes osazeny sodíkovými výbojkami.

18. Původní plynová lucerna na Ovocném trhu

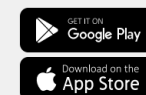
Poslední původní plynová lucerna v Praze. Najdete ji na stěně budovy Karolina naproti Stavovskému divadlu.

19. Stožáry s koulemi na Staroměstském náměstí

Ještě v 70. letech náměstí osvětlovaly 20 m vysoké stožáry. V souvislosti s otevřením trasy metra, kdy začalo náměstí sloužit hlavně pro pěší provoz, byly nahrazeny současnými stožáry s koulemi podle návrhu architektů M. Flašara, L. Monzera, R. Sedlákové a výtvarníků J. Landíka a B. Měchury.

www.thmp.cz

Praha svítí
Bez graffiti

Mapový podklad:
IPR Praha.

Odborný garant:
Galerie hlavního města Prahy.

Vydáno v roce 2023.